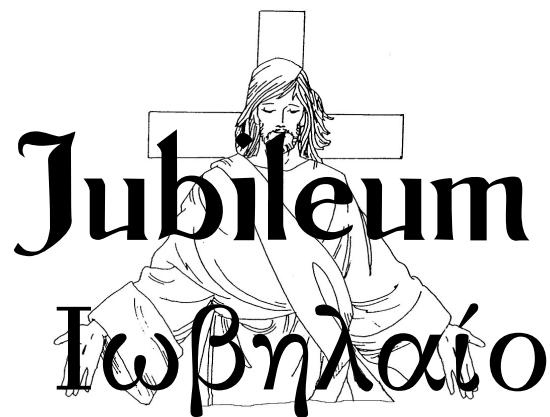

Σύντομα κείμενα για το Ιωβηλαίο - Αρ. 9 Οκτώβριος 2025

ΤΑ ΛΥΣΙΠΟΙΝΑ

Συνοπτικά

Τα λυσίποινα *είναι η άφεση*, ενώπιον του Θεού, *της πρόσκαιρης ποινής* την οποία αξιολόγησαν τα αμαρτήματα, που έχουν ήδη συγχωρηθεί ως προς την ενοχή, άφεση την οποία ο πιστός αποκτά υπό ορισμένες προϋποθέσεις, για τον εαυτό του ή για τους κεκοιμημένους, διαμέσου της διακονίας της Εκκλησίας, η οποία, ως ταμειούχος της λύτρωσης, διανέμει τους θησαυρούς των αξιολομιών του Χριστού και των Αγίων. Τα λυσίποινα μπορούν να αποκτηθούν για τους κεκοιμημένους, εκπληρώνοντας μια πράξη ύψιστης υπερφυσικής φιλανθρωπίας, χάρη της οποίας, μέσα στο μυστικό σώμα του Χριστού, οι πιστοί που βρίσκονται ακόμα οδοιπόροι πάνω στη γη ενώνονται με εκείνους που ήδη ολοκλήρωσαν την επίγεια προσκυνηματική τους πορεία.

Στα λυσίποινα *αποκαλύπτεται η αφθονία της ευσπλαχνίας του Πατέρα*, ο οποίος έρχεται προς συνάντηση όλων με την αγάπη του, η οποία εκφράζεται πρώτιστα με τη συγχώρεση των λαθών, των παραλείψεων. Συνήθως, ο Θεός Πατέρας χορηγεί τη συνγνώμη του μέσω του μυστηρίου της συμφιλίωσης (της εξομολόγησης). Στην πραγματικότητα, η ελεύθερη και συνειδητή υποταγή μας στη θανάσιμη αμαρτία, μας χωρίζει από τη ζωή της χάρης με το Θεό και μας αποκλείει από την αγιότητα στην οποία είμαστε καλεσμένοι.

Η Εκκλησία, έχοντας λάβει από το Χριστό την εξουσία να συγχωρεί στο όνομά του, είναι μέσα στον κόσμο *η ζωντανή παρουσία της αγάπης του Θεού*. Διαμέσου της διακονίας της Εκκλησίας, ο Θεός επεκτείνει στον κόσμο την ευσπλαχνία του μέσω αυτού του ανεκτίμητου δώρου που ονομάζεται «λυσίποινα». Λυσίποινα είναι η άφεση, μπροστά στο Θεό, της πρόσκαιρης ποινής των αμαρτιών, η ενοχή των οποίων έχει ήδη σβηστεί. Ωστόσο, η συμφιλίωση με το Θεό δεν αποκλείει το γεγονός ότι παραμένουν κάποιες συνέπειες αμαρτίας για τις οποίες είναι απαραίτητος ο εξαγνισμός τους. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ανακτούν όλη την αξία τους τα λυσίποινα, μέσω των οποίων εκφράζεται το απόλυτο δώρο της ευσπλαχνίας του Θεού. Με τα λυσίποινα που χορηγούνται στον μετανοημένο αμαρτωλό, αίρεται η χρονική ποινή για τις αμαρτίες που ήδη συγχωρέθηκαν όταν τις διέπραξε.

Στην ελληνική νοοτροπία και παιδεία *υπάρχει σύγχυση ανάμεσα στα λυσίποινα και στα συγχωροχάρτια*. Τα συγχωροχάρτια ήταν έγγραφες αφέσεις αμαρτιών έναντι αμοιβής. Θεωρείτε λανθασμένα ότι τα συγχωροχάρτια εφευρέθηκαν από τον Πάπα και την καθολική Εκκλησία για να εισπράττονται χρήματα προς πληρωμή άνομων συναλλαγών ή την ανέγερση μεγαλόπρεπων ναών όπως η βασιλική του αγίου Πέτρου.

Στην πραγματικότητα, *ουδέποτε υπήρχε τέτοια θεσμική πρακτική στην καθολική Εκ-*

κλησία. Μεμονωμένες περιπτώσεις αφορούν σιμωνιακούς απατεώνες κληρικούς.

Ιστορική εισαγωγή

Τα λυσίποινα, όπως τα γνωρίζουμε σήμερα, αποτελούν καρπό της ανά τους αιώνες εξέλιξη του μυστηρίου της Μετανοίας. Είναι γνωστό πως, μέχρι περίπου τον 6^ο αι., η εξομολόγηση ήταν δημόσια και εστιάζονταν κυρίως σε τρεις αμαρτίες: τον φόνο, την αίρεση και την μοιχεία. Η Εκκλησία, παράλληλα με την τάξη των Κατηχουμένων, δημιούργησε για αυτούς και την τάξη των Μετανοούντων. Πριν ο επίσκοπος δώσει σ' αυτούς την άφεση των αμαρτιών, επέβαλλε μακρόχρονα και επίπονα επιτίμια. Στην αρχή χορηγούνταν η άφεση στο χριστιανό που είχε υποπέσει σε πολύ βαριά αμαρτία, μόνο μια φορά κατά τη διάρκεια της ζωής του και γ' αυτό θεωρείτο «δεύτερο βάπτισμα». Πολλοί χριστιανοί περίμεναν να δεχτούν την άφεση στο τέλος της ζωής τους. Επομένως η άφεση χορηγούνταν, σπάνια, δημόσια και κυρίως μετά την εκπλήρωση των επιτιμίων.

Σιγά-σιγά παρουσιάζεται το φαινόμενο της ατομικής και μυστικής εξομολόγησης των αμαρτιών σε έναν πρεσβύτερο και όχι πια στον επίσκοπο. Στην αρχή η Εκκλησία αντιτάθηκε σθεναρά σε αυτόν τον νεοτερισμό. Το 589 οι Πατέρες της Εκκλησίας της Ισπανίας, στην Γ Σύνοδο του Τολέδου, εκφράζονται με τα ακόλουθα αυστηρά λόγια όσον αφορά αυτή την νέα συνήθεια:

Έχουμε μάθει πως, σε μερικές εκκλησίες της Ισπανίας, οι πιστοί εξομολογούνται τις αμαρτίες τους όχι σύμφωνα με τον κανονικό τύπο, αλλά με ένα σκανδαλώδη τρόπο: κάθε φορά που αμάρτησαν ζητούν από έναν πρεσβύτερο να λάβουν την άφεση. Για να πατάξει μια τέτοια αποτρόπαια αυθάδεια η αγία μας σύνοδος διατάζει να χορηγείται η άφεση σύμφωνα με τον κανονικό τύπο.

Σε πείσμα αυτής της καταδίκης, αυτός ο νέος τύπος εξαπλώνεται σε όλη τη Δυτική Εκκλησία. Ο αμαρτωλός παρουσιάζεται σε έναν ιερέα, εξομολογείται τις αμαρτίες του (στην αρχή τις πιο βαριές, στη συνέχεια και τις πιο ελαφρές). Ο ιερέας δίνει την άφεση αλλά,

σύμφωνα με την βαρύτητα της αμαρτίας, επιβάλλει στον εξομολογούμενο επιτίμια. Υπήρχαν εγχειρίδια στα οποία οι εξομολόγοι μπορούσαν να βρουν την *ποινή* που έπρεπε να επιβάλουν στον αμαρτωλό ανάλογα με την βαρύτητα της αμαρτίας του. Τώρα πια το μυστήριο της Μετανοίας γίνεται αυστηρά ατομικό, μυστικό, επαναλαμβανόμενο και τα επιτίμια πραγματοποιούνται *μετά* από την άφεση. Έτσι διαχωρίζονται οι έννοιες μεταξύ *αμαρτίας* (*culpa*) και *ποινής* (*pena*). Η πρώτη συγχωρείται όταν ο αμαρτωλός μετανοεί και λαμβάνει την άφεση από τον ιερέα, η δεύτερη εξαλείφεται όταν ο πιστός πραγματοποιεί τα επιτίμια.

Περίπου κατά τη διάρκεια του 12^{ου} αι. γίνεται μια ακόμη μεταβολή στην συνήθεια της εξομολόγησης. Τα επιτίμια γίνονται όλο και πιο ελαφρά και μπορεί κανείς να τα «εξαγοράσει» με άλλες καλές πράξεις. Η Εκκλησία έρχεται αρωγός σε αυτή την πορεία εξιλέωσης του μετανοούντα και τον βοηθά να εξαργυρώσει την ποινή των αμαρτιών του, κάνοντας «χρήση» των αξιομισθίων του Χριστού και των Αγίων. Δημιουργούνται έτσι οι προϋποθέσεις για τα λυσίποινα.

ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΡ. 1471

Λυσίποινα είναι η άφεση μπροστά στο Θεό της πρόσκαιρης ποινής των αμαρτιών, το πταίσμα των οποίων έχει ήδη σβηστεί. Μια άφεση που ο πιστός, με καλές διαθέσεις και με ορισμένες συγκεκριμένες προϋποθέσεις, κατορθώνει να αποκτήσει με την δράση της Εκκλησίας, η οποία ως οικονόμος της λυτρώσεως, διανέμει και εφαρμόζει με την αυθεντία της τον θησαυρό των αξιομισθίων του Χριστού και των Αγίων.

Τα λυσίποινα είναι "μερικά" ή "πλήρη", ανάλογα με το αν απαλλάσσουν εν μέρει ή ολοκληρωτικά από την πρόσκαιρη ποινή της αμαρτίας". Τα λυσίποινα μπορούν να εφαρμοσθούν για τους ζωντανούς ή για τους κεκοιμημένους.

Προϋπόθεση για να απολαύσει κανείς τη χάρη, συνδεδεμένη με τα λυσίποινα, είναι να εξομολογηθεί και να κοινωνήσει το ιερό Μυστήριο της Ευχαριστίας. **Ο τελικός σκοπός των λυσίποινων είναι να αυξηθεί στους πιστούς η αγάπη προς το Θεό και τους αδελφούς.**